

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani) P. Harmaniuc
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) M. Anton, V. Cotorobai, I. Țurcan

ÎNCHEIERE

25 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și recursului declarat de Ion Levița,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Ion Levița împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 22 august 2018 Ion Levița a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției solicitând să fie constatat faptul încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale de învinuire a lui Ghenadii Onilă și Alexandru Petco în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) din Codul penal, în cadrul căreia are statut de parte vătămată, încasarea de la bugetul de stat a sumelor de 3 050 de euro, 2 300 dolari SUA și 7 150 de lei, în valută națională, repararea prejudiciului moral estimat la suma de 100 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că în anul 2006 a sesizat organele de urmărire penală cu o plângere ce viza acțiunile pretins ilegale ale lui Ghenadii Onilă, care prin înșelăciune și abuz de încredere i-ar fi sustras 2 000 de euro.

Pentru acest fapt, la 29 decembrie 2006, Comisariatul de Poliție Orhei a pornit cauza penală nr. 2006270468, potrivit semnelor infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) din Codul penal. Pe parcursul urmăririi penale s-ar fi constatat că la comiterea infracțiunii ar fi participat și Alexandru Petco.

A menționat că în cadrul urmăririi penale a fost depusă și o acțiune de încasare de la învinuiți a prejudiciului material compus din sumele de 3 050 de euro, 2 300 dolari SUA și 7 150 de lei.

Ulterior, la 23 martie 2010, cauza penală a fost expediată în adresa Procuraturii Orhei cu propunerea de înaintare a învinuirii lui Alexandru Petco în

baza art. 190 alin. (2) lit. c) din Codul penal și suspendarea urmăririi penale până la stabilirea locului aflării acestuia, iar demersul cu privire la disjungerea cauzei penale în privința lui Ghenadii Onilă a rămas fără răspuns.

La 10 ianuarie 2013 a interplat organele de urmărire penală cu referire la mersul procesului, însă a fost informat verbal că, cauza penală a fost pierdută iar procurorul ce o instrumenta nu a predat-o, însă prin procesul-verbal din 5 august 2013 procurorul raionului a dispus începerea procedurii de restabilire a cauzei penale.

Având în vedere că până în anul 2015 reconstituirea cauzei nu a avut loc, la 26 august 2015 a sesizat judecătorul de instrucție cu cerere de accelerare a urmăririi penale, care la 1 septembrie 2015 a fost admisă, cu obligarea procurorului să finalizeze urmărirea penală.

Ținând cont de faptul că urmare a emiterii încheierii de accelerare a urmăririi penale cauza penală stagnează, consideră că pentru pierderea dosarului, omisiunea de o reconstitui și finaliza în termenul indicat, prejudiciul material de 3 050 de euro, 2 300 dolari SUA și 7 150 de lei, solicitat de la învinuiți prin acțiune civilă, urmează a-i fi reparat de către stat.

Prin hotărârea din 26 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Ion Levița împotriva Ministerului Justiției.

S-a constatat ca fiind încălcat dreptul lui Ion Levița la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2006270468 pornită de către CPR Orhei la data de 29 decembrie 2006, pentru perioada începând cu data de 24 august 2015 și până la data pronunțării hotărârii - 26 noiembrie 2018.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ion Levița suma de 30 000 lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2006270468 pornită de către CPR Orhei la data de 29 decembrie 2006, pentru perioada stabilită în hotărâre.

În rest, s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea în partea constatării încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale menționate în alte perioade temporale decât cea constatată prin această hotărâre, în partea încasării prejudiciului material estimat la suma de 3 050 de euro, 2 300 dolari SUA și 7 150 de lei, precum și în partea compensării excedentului prejudiciului moral adjudecat și a cheltuielilor de judecată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 3 decembrie 2018 Ion Levița și ulterior la 17 decembrie 2018 Ministerul Justiției, au contestat-o cu apel.

Prin decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției.

S-a admis apelul declarat de Ion Levița.

S-a casat hotărârea din 26 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și s-a emis o hotărâre nouă prin care:

Cererea de chemare în judecată depusă de către Ion Levița împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată s-a admis parțial.

S-a constatat ca fiind încălcat dreptul lui Ion Levița la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2006270468, pornită de către CPR Orhei la data de 29 decembrie 2006, pentru perioada începând cu data de 23 martie 2010 până la 22 august 2018.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ion Levița, suma de 60 000 lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2006270468 pornită de către CPR Orhei la data de 29 decembrie 2006, precum și prejudiciul material în sumă de 2 000 euro, convertiți în lei moldovenești la data executării prezentei decizii.

În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins ca neîntemeiată.

În motivarea, instanța de apel a reținut că din data la care cauza penală a fost expediată în adresa Procuraturii Orhei cu propunerea de înaintare a învinuirii lui Petco Alexandru în baza art. 190 alin. (2) lit. c) din Codul penal - 23 martie 2010 și până la momentul adresării în instanța de judecată cu prezenta cerere - 22 august 2018, cauza penală în privința căreia Ion Levița a sesizat autoritățile, nu a fost soluționată.

Mai mult, din data de 23 martie 2010 cauza penală nr. 2006270468, pornită în baza elementelor infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) din Codul penal a fost pierdută.

Iar, reieșind din perioada examinării cauzei penale, de atitudine a autorităților care au pierdut dosarul penal, precum și miza (interesul) pentru reclamant, instanța de apel constată că examinarea cauzei penale nr. 2006270468, pornită de către CPR Orhei la data de 29 decembrie 2006 s-a desfășurat fără respectarea cerinței de judecare în termen rezonabil a cauzei civile, prevăzută de legea națională și articolul 6 § 1 CEDO, aspect care generează constatarea acestei încălcări.

La 23 iulie 2019 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond și a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată.

În acest sens, a invocat că au fost aplicate eronat normele de drept material și apreciate arbitrar probele anexate la materialele dosarului.

La fel, a indicat că netemeinicia deciziei instanței de apel se explică și prin faptul că de către intimat nu au fost prezentate probe veridice, pertinente și concludente care să confirme expres că acestuia i-a fost cauzat un anumit stres, frustrare ca rezultat al încălcării termenului rezonabil la examinarea cauzei penale.

Intimatul Ion Levița în cauza penală nu deține statut de bănuț, învinuit sau inculpat pentru a pretinde la repararea prejudiciului cauzat ca urmare a încălcării dreptului la durată rezonabilă a procedurii penale, or, aceasta în cadrul urmăririi penale și judecării cauzei în instanța de judecată a fost recunoscut ca parte vătămată.

Cu referire la pretenția privind încasarea sumei cu titlu de prejudiciu material, consideră ca fiind o încasare absolut neîntemeiată, în condițiile în care la caz nu există nici o hotărâre judecătorească să fie constatată vinovăția lui Ghenadii Onilă sau tranzacția dacă a existat între ei sau nu. Or, în astfel de împrejurări nu există

nici temei legal de a se încasa din bugetul statului o presupusă sumă sustrasă, transmisă sau împrumutată dintre mai multe persoane fizice.

Instanța de apel prin decizia emisă a dispus încasarea prejudiciului material în sumă de 2 000 euro din contul statului aplicând eronat dispozițiile art. 1998 alin. (1) din Codul civil, identificând greșit debitorul obligației delictuale în persoana statului Republica Moldova.

Prin decizia contestată a fost stabilită răspunderea altei persoane decât a autorului prejudiciului, contrar prevederilor art. 1998 alin. (3) din Codul civil.

La 14 august 2019 Ion Levița a depus cerere de recurs, prin care a solicitat, admiterea recursului și modificarea deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu dispunerea încasării de la bugetul de stat a sumei prejudiciului material și moral în cuantumul solicitat prin cererea de chemare în judecată.

În motivarea recursului, Ion Levița a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel în partea respingerii cerințelor și consideră că în această parte decizia este ilegală, neîntemeiată și care urmează a fi modificată în sensul admiterii integrale a acțiunii.

A invocat că instanțele ierarhic inferioare nu au aplicat legea care trebuia aplicată, au interpretat eronat legea, au interpretat eronat probele și au admis erori ce au dus la încălcarea dreptului lui fundamental la un proces echitabil și la protecția proprietății.

În sensul dat, recurentul a menționat că instanțele naționale, constatând încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, de fapt constată încălcarea dreptului la un proces echitabil, or dreptul la examinarea cauzei în termen rezonabil este o parte componentă și indesperabilă a dreptului la un proces echitabil. Prin urmare cuantumul prejudiciului moral încasat de instanțele naționale pentru încălcarea dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil trebuie să fie într-o concordanță rezonabilă cu cuantumul prejudiciului moral încasat de Curtea Europeană în cazul încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei.

Jurisprudență Curții Europene încasează 600 euro pentru depășirea cu un an al termenului rezonabil de examinare a cauzei și câte 300 euro pentru fiecare următoarele jumătate de an. Instanța de apel a constatat încălcarea termenului rezonabil de judecarea cauzei sale pentru perioada 2010-2018, adică pentru perioadă de 7 ani. Pentru o atare durată a încălcării jurisprudență Curții Europene încasează un prejudiciu moral de circa 4200 euro, echivalent a 84 000 lei.

Necătând la aceasta instanța de apel a dispus încasarea a doar 60 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, ignorând jurisprudență Curții Europene și, în consecință, neaplicând prevederile art. 1 alin. (2) din Legea nr. 87.

Prin urmare, consideră că instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au aplicat art. 1 alin. (2) din Legea nr. 87.

La fel, consideră că instanțele de judecată nu au interpretat circumstanțele de fapt ale cauzei prin prisma prevederilor art. 2 alin. (6) din Legea nr. 87.

Referitor la capătul de cerere privind repararea prejudiciului material, recurentul a invocat că instanțele de judecată au apreciat arbitrar probele, fapt ce a dus la soluționarea greșită a cauzei.

La 14 august 2019, Ion Levița a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției, solicitând respingerea acestuia ca fiind inadmisibil și neîntemeiat.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la 30 mai 2019, fiind recepționată de Ion Levința la 18 iunie 2019 (f.d. 128).

Referitor la recursul declarat de Ministerul Justiției, dovada legală de recepționare a acesteia lipsește.

Totodată, în cererea de recurs s-a menționat că aceasta a fost recepționată de Ministerul Justiției la 15 iulie 2019 de pe site-ul Curții de Apel Chișinău.

Din aceste motive, Colegiul consideră că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursurilor declarate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se

invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmers împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, Colegiul consideră că recursurile declarate de Ministerul Justiției și de Ion Levița, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibile recursurile înaintate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Ion Levița.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Svetlana Filincova

Dumitru Mardari